

ПАМЯТНИКИ,

ИЗДАНЫЕ

ВРЯМЕННОЮ КОМИССИЕЮ

ДЛЯ

РАЗБОРА ДРЕВНИХЪ АКТОВЪ,

ВЫСОЧАЙШЕ УЧРЕЖДЕННОЮ

П Р И

КИЕВСКОМЪ ВОИНСКОМЪ, ПОДОЛЬСКОМЪ И ВОЛЫНСКОМЪ

ГЕНЕРАЛЪ-ГУБЕРНАТОРЪ.

ТОМЪ ЧЕТВЕРТЫЙ.

КІЕВЪ.

ВЪ УНИВЕРСИТЕТСКОЙ ТИПОГРАФІИ.

1859.

PRINTED IN RUSSIA

C.

List P. Tetery, H. W. Z., do krola, pisany 6/7, 1664.

Najasnieszy Miłościwy Królu, Panie a

Panie mój Miłościwy.

W Ukrainie zarazoney buntami iako złączonemi siłami Woyska WKMcі Pana mego Młwego z Selim Gierey Sołtanem JMcią y Szyrimbeiem codzienne odwazaią prace, aby tę część Państwa: Wa: Kro: Mci do gruntownego przywiedli uspokoienia; Tak w zapamiętałości tuteyszych buntowników, mozną reka ciężkie czyniąc skutki, odzywam przez umyslnego Posła Pana Hulanickiego, który w kupie z Sołtana, JMci wysłanemi y od JMci Pana Woiewody Ruskie^o niesie WKMcі zupełną y zgodną powodzenia wojennego wiadomość, abyin Młwe Pańskie otrzymał uznanie iako dalsze wojenne mamy toczyć powodzenia. Albowiem Nieprzyziaciela nigdzie w połu niezastawamy, ale cale rozerwany po Miasteczkach y Miastach, y tak uporny przy Moskiewskiey protectiey, że

C

Письмо Павла Тетери, гетмана войска Запорожскаго, къ королю,

писанное 5 Юля, 1664.

Наяснѣйшій, милостивый король, панъ,

панъ мой милостивый!

Въ Украинѣ, зараженной бунтами, войска вашей королевской милости, пана моего милостиваго, съ Селимъ — Гиреемъ, солтавомъ его милости, и съ Ширямъ — Беемъ соединенными силами каждый день неутѣнно трудятся надъ приведеніемъ въ совершенное спокойствіе этой части владѣній вашей королевской милости, нанося такимъ образомъ мощною рукою жестокіе удары безумнымъ здѣшнимъ мятежникамъ. — Объ всемъ этомъ я довожу до свѣдѣнія вашей королевской милости чрезъ нарочно отправленнаго посла, пана Гулянцкаго, который вмѣстѣ съ посланными отъ Солтана, его милости, и отъ его милости, пана воєводы Русскаго, несетъ вашей королевской милости полвыя и согласныя свѣстія объ успѣхахъ нашихъ въ войнѣ, съ тѣмъ, чтобы получать милостивое королевское разрѣшеніе насательно того,

każdego, chyba szturmem brać potrzeba, tak są zapamiętałe ich serca na Oycowską WKMcі nieobzieraiące Clementią, że wołą z Domami ginąc, głód cierpieć y wszystkie nędze y niedostatki połykać, niżeli bacząc iawną od potężnych Woysk zgubę do wiernego Maiestatowi WKMcі przychodzić poddaństwa. Gdy tedy na tak niepamiętne na zginienie swoje Nieprzyiaciela prac naszych rzucamy odwagi za Dostoięństwo Maiestatu WKMcі już nad zwyczaj y Ord za sprawą Sołtana JMci jest praca, kiedy y do Szturmow w puł znami mieszać, nietyło w polu Nieprzyiaciela znosząc y rozrywaiąc, chodzą. Pokornie Supplikuję iako daley mamy Woyny prowadzić powod, o ukaz; A najbardziej piechot sił iako największych potrzeba: całkiem albowiem ledwo nie wszystka za Imię Cara Moskiewskiego Umierać odważyła Ukraina y lubo w swoim przedsięwzięciu od potężnych Woysk Krymskich y naszych musi upadać, lecz iż do Kommunika, ktorego dosić gromadne siły piechot WKMcі

какъ намъ должно продолжать военныя дѣйствія. Нигдѣ мы не встрѣчаемъ непріятеля на открытомъ полѣ, но онъ разсѣянъ по мѣстечкамъ и городамъ, и столь упорно держится Московскаго покровительства, что намъ приходится развѣ приступомъ брать каждаго порознь. Сердца ихъ, не смотря на отеческое милосердіе вашей королевской милости, до такой степени невстовы, что они лучше хотятъ гибнуть вмѣстѣ съ своими домами, переносить голодъ и всякаго рода нужды и лишенія, нежели (видя явную гибель отъ сильныхъ войскъ) возвратиться къ вѣрному подданству вашей королевской милости.— Такимъ образомъ, когда мы за достоинство величества вашей королевской милости приносимъ въ жертву труды наша въ борьбѣ съ непріателемъ, столь равнодушнымъ къ своей гибели; то съ другой стороны, и орды, находящіяся подъ предводительствомъ солтана, его милости, дѣлаютъ необыкновенныя усилія: онѣ не только ходятъ вмѣстѣ съ нами и въ чистомъ полѣ разбиваютъ и уничтожаютъ непріятеля, но и наравнѣ съ нами ходятъ на приступы. Теперь покорно прошу приказать, какъ должно продолжать наступательную войну; а сверхъ того, намъ нужно какъ можно больше пѣ-

potrzebne robur, iterato supplicuię abyś WKM: PMM: wesłaniem onych, a tych potężnych w czesnym augere raczył skutek wojny przeciwko Nieprzyjaciółom y zdrajcom Państwa swego. Zatytn najniższe zwiernym poddaństwem pod nogi Mtu WKM: PMM^o składam usługi y miłościwą Pańską całuję rękę: z Obozu pod Stawiszczami: 5. Julij, V. S. 1664:

*Najiasnieyszego Maiestatu
WKMcі Pana mego Młwego
Wierny poddany,
y Najniższy
Stuga,
Paweł Tetera,*

*Na kopercie nadpis i pieczęć Zaporożka zwykła. H: z W: WKMcі Zaporoż
Original w B. K. S. ze Zbioru O'N.*

хоты: потому что вся почти Украина рѣшилась умирать за ния царя Московскаго. Хотя они и должны упадать въ своемъ предпріятіи отъ могущественныхъ войскъ Крымскихъ и нашихъ: но такъ какъ кромѣ конницы, которой здѣсь множество, необходима еще пѣхота вашей королевской милости: то я вторично прошу, соизволь, ваша королевская милость, панъ мой милостивый, приславши съ возможной скоростію пѣхоту, и притомъ значительную въ силѣ, ускорить еще болѣе успѣхъ войны противъ непріятелей и измѣнниковъ своего государства.— За симъ, лобызая милостивую королевскую руку, повергаю къ стопамъ вашей королевской милости, пана моего милостиваго, мои нижайшія услуги и вѣрную покорность. Изъ лагера подъ Ставищами, 5 Іюля, по старому стилю, 1664 года.

*Наилскльйшаго величества вашей королевской милости, пана моего милостиваго,
вѣрный подданный и слуга нижайшій
Павeль Тетeря,
гетманъ съ войскомъ вашей королевской милости Запорожскимъ.*

На конвертъ надпись и обыкновенная печать Запорожская.

Original в библіотекѣ Конст. Свидзинскаго, изъ собранія Онацевича.

СІ.

List P. Tetery, H. W. Z., do Króla, pisany 9/8 1664.

*Najasnieszy Miłościwy Królu, Panie a Panie
Móy Młwy y Dobrodzieiu.*

Znaczna, w tych dniach, pod Korsuniem nad nieprzyjacielem clades. Moskalem Kosakowem, y trzema, rebellium z Zadnieprza Pułkownik: iako Korsuńskich Kozakow męstwo y odwagę wowym boiu eluxit: tak moią: zalecenia ich do WKM. PMMiłościwego trahit attestacją obfite wylewając uota: aby y dalsze łaskawe. nieba pod nogi maiestatu WKMcі secudent tryumfy zwiarolomnego nieprzyjaciela. Jako tam, nieprzyjaciel na głowę porażony: za zgodną zpartią tam Koronnego woyska: Kozakow Korsuńskich sprawą: niewymieniam: gdyż zobszernieyszą koło tego JMPana Woiewody Ruskiego MmPana zgadzam relatią: iako y wszytkiey woyny naszej: kturą tu we wszytkie strony communitatis obracamy consilijs: y Zadnieprem, dużą partią si! WKMcі woysk, rozry-

СІ.

*Письмо Павла Тетери, гетмана войска Запорожскаго, къ королю,
писанное 6 Августа, 1664 года.*

*Наяснѣйшій, милостивый король, пань, мой
милостивый пань и благодѣтель!*

На дняхъ подъ Корсунемъ навесено неприятелю жестокое поражение: Московскому — Косакову и тремъ полковникамъ, мятежникамъ изъ Заднѣпровья. — Мужество и отвага Корсунскихъ козаковъ такъ блистательно обнаружились въ этомъ дѣлѣ, что я долженъ засвидѣтельствовать это передъ вашею королевскую милостию, паномъ моимъ милостивымъ, выражая самыя искреннія желанія, чтобы и на будущее время небо милостиво помогало повергать подъ стопы вашей королевской милости вѣроломнаго врага. О томъ, какъ неприятель былъ тамъ разбитъ на голову Корсунскими козаками, при совмѣстномъ содѣйствіи отряда войскъ коронныхъ, я не стану подробно рассказывать, будучи совершенно согласенъ съ болѣе обширнымъ донесеніемъ его милости. пана воеводы Русскаго, какъ объ

wamy nieprzyjaciela, y praesidiis na wielu mieyscach locatis, rozumiem JP. Woiewoda MMPaę exprimit certitudinem: Zgoła wszystkie adhibemus media, aby się mogli życzliwi utwierdzić apopsowani do pierwszego Maiestatu WKMcі reinduci obsequium. Już tedy Ukraina ad meliorem przebiera dispositionem: y życzę drugiey poczty furą, zupełnego uspokoienia zostać nunciem. Zatym naniższą zwiernym poddaństwem pod nogi Maiestatu WKМ: Pana MM^o zasylam usługi: z Obozu pod Stawiszczami dię 6 Augusti V. S. Anno 1664.

*Waszey Kr. Msci Pana a Pana MM^o y Dobrodzieia
Wierny poddany*

*Na kopercie nadpis i pieczęć
Zaporozka zwykła.*

y Naniższy Sluga

Paweł Tetera H. z W. WKМ: Zapo:

Original w B. K. S. ze zbioru O.N.

этомъ дѣлѣ, такъ и о всей войнѣ нашей, которую мы, съ общаго совѣта, пореносимъ въ разныя стороны. Я полагаю, что панъ воєвода, панъ мой милостивый, съ точностію излагаєть и о томъ, какъ значительная часть военныхъ силъ вашей королевской милости не даєть покоя неприятелямъ за Диѣпромъ, и что тамъ во многихъ мѣстахъ поставлены уже наши гарнизоны. Однимъ словомъ, мы употребляемъ всѣ средства, чтобы приверженныхъ укрѣпить въ покорности величеству вашей королевской милости, а возмущившихся снова привести къ оному. Такимъ образомъ, Украина переходять уже мало помалу въ лучшее расположение и. дай, Богъ, чтобы, при отправленіи слѣдующей почты, я могъ послать извѣстіе о совершенномъ ея спокойствіи. За симъ повергаю къ стопамъ величества вашей королевской милости, пана моего милостиваго, мои низжайшія услуги и вѣрную покорность. Изъ Лагеря подъ Ставищамъ, дня 6 Августа, по старому стилю, 1664 года.

*На конвертъ надпись
и обыкновенная печать
Запорожская.*

*Вашей королевской милости, пана, пана
моего милостиваго и благодѣтеля, вѣр-
ный подданный и слуга низжайшій Павеъ
Тетера, гетманъ съ войскомъ вашей ко-
релевской милости Запорожскимъ.*

Originalъ въ библиотекѣ Константина Свидзинскаго.



СII.

List P. Tetery, H. W. Z., do M. Prażmowskiego, Kancl. W kor. °/, 1664.

*Jasnie Wielmożny Młwy Xięże Kanclerzu Koronny
Móy wielce Miłościwy Panie y Dobrodzieiu.*

Jako nieustaiących, prac naszych, usiłowaniem; z JPanem Woiewodą Kiiowskim, MMPanem, Ukrainy buntami zarazoney promouemus uspokoienie tak annuit łaskawe nieho, uotis et sudoribus nostris: kiedy Hohol Pułkownik Braclawski, z Braclawiem y Pobużem recessit, przez przysięgę na Wierność Królowi Jego Mci wykonaną, od buntow: y aby utwierdził swą statecznością

СII.

*Листъ Павла Тетери, гетмана войска Запорожскаго, къ Николаю Праж-
мовскому, канцлеру великому коронному, 6 Сентября, 1664 года.*

*Ясносильможный, милостивый ксендзь, канцлеръ коронный, мой
милостивѣйшій панъ и благодѣтель!*

Какъ съ одной стороны, мы съ паномъ воеводою Кіевскимъ, монимъ милостивымъ паномъ, безпрестанными усиліями и трудами нашими подвигаемъ впередъ дѣло усмиренія зараженной бунтомъ Украйны; такъ съ другой стороны, само небо милостиво благопріятствуетъ желаніямъ и трудамъ нашимъ. Гогрль, полковникъ Брацлавскій, оставилъ мятежъ съ Брацлавьемъ и Побужьемъ, далъ присягу въ вѣрности королю, его милости, и получилъ повелѣніе ускорить съ

ma impositum: iako nayprędzey z Pulkiem na spolaego nieprzyaciela, accelerare drogę... Stawisz też obsidio, lubo nam całe niemal exemit, ód prać inszych, lato: atoli iż ogłodzony succumbit w swey obstinathey, nieprzyaciel nieomylna utwierdza mię nadzieia, aże w Umaniu y innych mieyscach, iako zięzykow constat, znaczna in plebe confusio: że obiecanych: y gotowanych z Zadnieprza przez Starszynę swoją niemaią posiłkow: y Brzuchowiecki w drobney liczbie. w Kaniowie, głodnym w chleb, consistit: pewienem, iż przydzie uporna prostota Zadnieprskiemii omamiona w obstinatją Succursami, do upamiętania: y do oycowskiey JKMcii clementiey, garnąć będą, politowania super errores suos. Co zmoiey ku WMMPanu, oznaymiwszy paucis, uniżoności, na obszernieyszą y doskonalszą referuie y zgadzam JMPana Woiewody Kiiowskiego MMPana ennarratją. Ateraz uniżenie upraszając abys suffragio zwykley łaski swoiey raczył. moim JMcii Pana Stańkiewicza zaleconym staraniu patrocinar

своимъ полкомъ походъ противъ общаго неприятеля, для того, чтобы на дѣлѣ показать свое усердіе. Хотя осада Ставищъ заняла у насъ все почти лѣто, такъ что не дозволила намъ заняться другими дѣлами; но теперь неприятель лишень съѣстныхъ припасовъ, и я имѣю вѣрную надежду, что онъ, не смотря на свое упорство, долженъ будетъ слатся.— А такъ какъ изъ донесеній лизутчиковъ оказывается, что въ Уманѣ и въ другихъ мѣстахъ народъ въ великомъ смущеніи, потому что они не получаютъ до сихъ поръ обѣщанныхъ и приготовляемыхъ старшиною своею подкрѣпленій изъ Задіѣпровья, и что Брюховецкій съ чрезвычайно малыми силами стоитъ въ Каневѣ, въ которомъ нѣтъ запасовъ хлѣба; то я увѣренъ, что простой народъ, обманутый и поощряемый въ упорствѣ надеждою на Задіѣпровскія подкрѣпленія, опомнится, и будетъ искать убѣжища въ отеческомъ милосердіи его, королевской милости и въ жалости надъ ихъ заблужденіями. Увѣдомляя обо всемъ этомъ въ немногихъ словахъ вашу милость, пана моего милостиваго, въ доказательство моей покорности, ссылаюсь во всемъ прочемъ на болѣе обширное и болѣе полное донесеніе его милости, пана воеводы Кіевскаго, пана моего мило-

interessom, Powolne WMMPanu zasylam uslugi: Z Obozu pod Stawiszczami
dnie 6 Septembris V. S. я 1664.

WMM Wielce Mil Pana, y Dobrodziecia

zyczliwy, y

Powolny

Sluga,

Paweł Tetera,

H. z W. JKM: Zaporozk:

Na kopercie napis i Pieczęć Zaporozka zwykła.

Oryginał w B. K. S. ze zbioru O'N.

стиваго, съ которымъ я совершенно согласенъ. А теперь покорошо
прошу, соизволь съ обычною милостию оказать высокое покрови-
тельство свое въ ходатайствѣ о дѣлахъ моихъ, вѣренныихъ стара-
ніямъ его милости, пана Станкевича. Свидѣтельствую вашей милос-
ти, моему милостивому пану, усердныя мои услуги. Изъ Лагерьа
подъ Ставищами, дня 6 Сентября, по старому стилю, 1664 года.

*На конвертъ надпись
и обыкновенная печать
Запорожская.*

*Вашей милости, моего милостивѣйшаго
пана и благодѣтеля, покорный слуга Па-
велъ Тетеря, гетманъ съ войскомъ его ко-
ролевской милости Запорожскимъ.*

Оригиналъ въ библиотекѣ Константина Сеидзискаго, изъ собранія Опацевича.

